

Obnova prirode: Vijeće i Parlament postigli dogovor o novim pravilima za obnovu i očuvanje narušenih staništa u EU-u

Ovo priopćenje za medije ažurirano je 22. studenoga 2023. kako bi se uključio tekst privremenog dogovora.

Predsjedništvo Vijeća i predstavnici Europskog parlamenta danas su postigli privremeni politički dogovor o uredbi o obnovi prirode. Prijedlogom se nastoje uspostaviti mjere kojima će se do 2030. obnoviti najmanje 20 % kopnenih i morskih područja EU-a, a do 2050. svi ekosustavi koje je potrebno obnoviti. Njime se utvrđuju posebni pravno obvezujući ciljevi i obveze za obnovu prirode u svim navedenim ekosustavima: od poljoprivrednih zemljišta i šuma do morskih, slatkovodnih i urbanih ekosustava.

Uredba je sastavni dio strategije za bioraznolikost do 2030. i pomoći će EU-u da ispuni svoje međunarodne obveze, posebno globalni okvir UN-a za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala dogovoren na Konferenciji UN-a o bioraznolikosti 2022. (COP 15).

Suzakonodavci će morati potvrditi i službeno donijeti privremeni dogovor prije nego što on stupi na snagu.

Suočeni smo sa sve dramatičnijom stvarnošću: priroda i bioraznolikost EU-a u opasnosti su i potrebno ih je zaštititi. Ponosna sam na današnji neizostavan dogovor Vijeća i Parlamenta o aktu o obnovi prirode, prvom takve vrste. Pomoći će nam u ponovnoj izgradnji zdravih razina bioraznolikosti u svim državama članicama i očuvanju prirode za buduće generacije, s tim da ćemo nastaviti borbu protiv klimatskih promjena te i dalje biti predani našim klimatskim ciljevima.

Teresa Ribera Rodríguez, vršiteljica dužnosti treće potpredsjednice španjolske vlade i ministrice za ekološku tranziciju i demografske izazove

Područje primjene i ciljevi uredbe

Novim pravilima pomoći će se u **obnovi narušenih ekosustava** u svim kopnenim i morskim staništima država članica, postizanju sveobuhvatnih ciljeva EU-a u pogledu ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima te poboljšanju **sigurnosti opskrbe hranom**. Uredbom se od država članica zahtijeva uspostava i provedba mjera za obnovu barem **20 % kopnenih i morskih područja EU-a do 2030.**

Uredbom je obuhvaćen niz kopnenih, obalnih i slatkovodnih ekosustava, uključujući močvarna područja, travnjake, šume, rijeke i jezera, kao i morske ekosustave, uključujući dna prekrivena morskom travom, spužvom i koraljima (navedeno u prilogima I. i II.). Njome se od država članica zahtijeva da **do 2030.** uspostave mjere za obnovu **barem 30 %** tipova staništa u lošem stanju koji su navedeni u oba priloga. Suzakonodavci su se složili da države članice do 2030. trebaju dati prednost područjima mreže Natura 2000 pri provedbi mjera obnove utvrđenih u uredbi.

Države članice moraju uspostaviti i mjere za obnovu najmanje **60 % staništa u lošem stanju do 2040.** i najmanje **90 % do 2050.** Uvedena je dodatna fleksibilnost za vrlo česta i raširena staništa.

Zahtjev u pogledu sprečavanja pogoršanja stanja

Tekst uključuje zahtjev za sprečavanje znatnog pogoršanja stanja na područjima koja se obnavljaju i na područjima na kojima se nalaze kopnena i morska staništa navedena u prilogima I. i II. Suzakonodavci su se složili da će se taj zahtjev **temeljiti na naporima**. Zahtjev će se mjeriti na razini tipa staništa.

Obnova broja oprašivača

Posljednjih desetljeća brojnost i raznolikost divljih kukaca oprašivača u Europi drastično su se smanjili. Kako bi se to riješilo, uredbom se uvode posebni zahtjevi za države članice da utvrde mjere za **zaustavljanje trenda smanjenja populacija oprašivača** najkasnije do 2030. Na temelju delegiranih akata koje je Komisija donijela radi uspostave znanstveno utemeljene metode za praćenje raznolikosti i populacija oprašivača, države članice morat će pratiti napredak u tom pogledu barem svakih šest godina počevši od 2030.

Obveze specifične za ekosustave

Uredbom se utvrđuju posebni zahtjevi za različite vrste ekosustava.

Poljoprivredni ekosustavi

U tekstu se od država članica zahtijeva da uspostave mjere za ostvarenje trenda povećanja najmanje dva od sljedeća tri **pokazatelja**:

- indeksa populacije travnjačkih leptira
- udjela poljoprivrednog zemljišta s obilježjima krajobraza velike raznolikosti
- zaliha organskog ugljika u mineralnim tlima zemljišta pod usjevima.

Utvrđuju se i vremenski ograničeni ciljevi za povećanje indeksa populacije poljskih ptica na nacionalnoj razini.

Suzakonodavci su se složili da će državama članicama omogućiti fleksibilnost pri **ponovnom natapanju tresetišta** jer će na neke te obveze nerazmjerno utjecati. U tekstu se utvrđuju ciljevi za obnovu 30 % isušanih tresetišta koja se upotrebljavaju u poljoprivredi do 2030., 40 % do 2040. i 50 % do 2050., iako će države članice koje su snažno pogođene moći primijeniti niži postotak. Mjere obnove uključuju ponovno natapanje organskih tala koja čine isušena tresetišta, što doprinosi povećanju bioraznolikosti i smanjenju emisija stakleničkih plinova. Suzakonodavci su se složili i da postizanje ciljeva ponovnog natapanja ne podrazumijeva obvezu za poljoprivrednike i privatne vlasnike zemljišta.

Šumski ekosustavi

Na temelju usuglašenog teksta od država članica zahtijevat će se da uspostave mjere za povećanje bioraznolikosti **šumskih ekosustava** i ostvarenje trenda povećanja određenih pokazatelja na nacionalnoj razini, kao što su stojeće i ležeće **mrtvo drvo** te indeks čestih vrsta ptica šumskih staništa, uzimajući u obzir rizik od šumskih požara.

Suzakonodavci su dodali i odredbu kojom se države članice pozivaju da doprinesu sadnji najmanje **tri milijarde dodatnih stabala** do 2030. na razini EU-a.

Urbani ekosustavi i povezanost rijeka

Kad je riječ o urbanim ekosustavima, Vijeće i Parlament složili su se da bi države članice trebale ostvariti trend povećanja **gradskih zelenih površina** dok se ne postigne zadovoljavajuća razina. Složili su se i da bi države članice trebale osigurati da ne dođe do neto gubitka gradskih zelenih površina i prekrivenosti gradova krošnjama stabala od stupanja na snagu uredbe do kraja 2030., osim ako urbani ekosustavi već imaju više od 45 % zelenih površina.

Privremeni dogovor uključuje obvezu država članica da utvrde i uklone **umjetne prepreke povezanosti** površinskih voda kako bi se do 2030. najmanje 25 000 km rijeka pretvorilo u rijeke slobodnog toka te kako bi se održala obnovljena prirodna povezanost rijeka.

Nacionalni planovi obnove

Na temelju novih pravila države članice Komisiji moraju redovito podnositi **nacionalne planove obnove** u kojima se navodi kako će ostvariti ciljeve. Ujedno moraju pratiti svoj napredak i izvješćivati o njemu.

Suzakonodavci su se odlučili za postupan pristup. Države članice prvo bi podnijele nacionalne planove obnove za razdoblje do lipnja 2032., sa strateškim pregledom za razdoblje nakon lipnja 2032. Do lipnja 2032. države članice podnijele bi planove obnove za desetogodišnje razdoblje do 2042., sa strateškim pregledom do 2050., a do lipnja 2042. podnijele bi planove za preostalo razdoblje do 2050.

Tekstom se omogućuje državama članicama da pri izradi svojih planova uzmu u obzir svoje raznolike socijalne, gospodarske i kulturne zahtjeve, regionalne i lokalne značajke te gustoću naseljenosti, uključujući posebnu situaciju najudaljenijih regija.

Financiranje mjera obnove

Privremenim dogovorom uvodi se nova odredba kojom se Komisiji daje zadaća da godinu dana nakon stupanja na snagu uredbe podnese **izvješće** s pregledom financijskih sredstava dostupnih na razini EU-a, procjenom potreba za financiranjem provedbe i analizom kojom se utvrđuju mogući nedostaci u financiranju. Izvješće bi prema potrebi sadržavalo i prijedloge za odgovarajuće financiranje, ne dovodeći u pitanje sljedeći višegodišnji financijski okvir (VFO, 2028. – 2034.).

Suzakonodavci su se složili i da će uvesti odredbu kojom se države članice potiču na **promicanje postojećih privatnih i javnih programa** za potporu dionicima koji provode mjere obnove, uključujući upravitelje i vlasnike zemljišta, poljoprivrednike, šumare i ribare. U tekstu se pojašnjava i da nacionalni planovi obnove ne podrazumijevaju obvezu za zemlje da radi provedbe ove uredbe reprogramiraju financiranje zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) ili zajedničke ribarstvene politike (ZRP) u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

Preispitivanje i mehanizam hitnog kočenja

Privremenim dogovorom godina **2033.** utvrđuje se kao godina u kojoj Komisija mora **preispitati** i procijeniti primjenu uredbe i njezine učinke na sektore poljoprivrede, ribarstva i šumarstva, kao i njezine šire socioekonomske učinke.

Tekstom se uvodi i mogućnost da se, u slučaju nepredvidivih i izvanrednih događaja izvan kontrole EU-a koji imaju ozbiljne posljedice za sigurnost opskrbe hranom na razini EU-a, putem provedbenog akta na najviše godinu dana **suspendira** provedba odredaba uredbe koje se odnose na poljoprivredne ekosustave.

Sljedeći koraci

Privremeni dogovor sada će biti podnesen predstavnicima i predstavnicama država članica u Vijeću (Coreper) i Odboru za okoliš u Europskom parlamentu kako bi ih odobrili. Bude li odobren, obje će institucije nakon pravno-jezične redakture trebati formalno donijeti tekst, koji će zatim biti objavljen u Službenom listu EU-a i stupiti na snagu.

Osnovne informacije

Europska komisija 22. lipnja 2022. podnijela je prijedlog akta o obnovi prirode u okviru strategije EU-a za bioraznolikost do 2030., koja je dio europskog zelenog plana. Više od 80 % europskih staništa u lošem je stanju. Dosadašnji napor za zaštitu i očuvanje prirode nisu uspjeli preokrenuti taj zabrinjavajući trend.

Zbog toga se prijedlogom prvi put nastoje donijeti mjere koje nisu usmjerene samo na očuvanje prirode, već i na njezinu obnovu. Cilj je prijedloga poboljšati stanje prirode utvrđivanjem obvezujućih ciljeva i obveza koji se odnose na širok raspon ekosustava na kopnu i moru.

Države članice trebale bi uspostaviti djelotvorne mjere obnove usmjerene na pojedina područja kako bi postigle ciljeve specifične za ekosustave. Kako bi ocijenile mjere, države članice trebale bi planirati unaprijed razvojem nacionalnih planova obnove prirode, u bliskoj suradnji sa znanstvenicima, zainteresiranim dionicima i javnošću. Prijedlogom će se ujedno definirati pokazatelji bioraznolikosti kako bi se mjerio napredak.

Vijeće je 20. lipnja 2023. postiglo dogovor o prijedlogu („opći pristup“) na sastanku Vijeća za okoliš, a Europski parlament 12. srpnja donio je svoje stajalište.

- [Tekst privremenog dogovora o uredbi o obnovi prirode](#)

Ovaj izvor trenutno je dostupan samo na sljedećim jezicima:

- [Opći pristup Vijeća za akt o obnovi prirode](#)
- [Obnova prirode \(osnovne informacije\)](#)
- [Bioraznolikost: kako EU štiti prirodu \(osnovne informacije\)](#)
- [Europski zeleni plan \(osnovne informacije\)](#)

[Stanje prirode u EU-u \(Infografika\)](#)

Stanje prirode u EU-u (Infografika)

Press office - General Secretariat of the Council of the EU

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press